

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS IR KALBOS PAGRINDAIS UAB „OLDTAUNAS“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2018 m. rugpjūčio 9 d. Nr. (18)SN-134)SP-76

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. liepos 13 d. buvo gautas pareiškėjo VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimai diskriminuojančio UAB „Oldtaunas“ (toliau – Bendrovė) darbo skelbimo. Skunde pateiktas Bendrovės darbo skelbimas, publikuotas interneto tinklalapyje www.cvbankas.lt, dėl administratoriaus pareigų. Darbo skelbime prie reikalavimų nurodoma, kad ieškomo darbuotojo amžius turėtų būti tarp nuo 23 iki 35 metų, taip pat kaip reikalavimas nurodytos anglų kalbos ir, pageidautina, rusų kalbos žinios.

Tokio pobūdžio skelbimas galimai pažeidžia Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus (šiuo atveju aktualus pagrindas), lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. liepos 19 d. raštu Nr. (18)SN-134)S-424 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) kreipėsi į Bendrovės vadovą ir paprašė paaiškinti, ar į siūlomas administratoriaus pareigas yra priimami tik asmenys tarp 23 ir 35 metų amžiaus; jei taip – dėl kokių priežasčių; ar į siūlomas pareigas pretendavo ir kitokio amžiaus asmenys (pavyzdžiui, vyresni arba jaunesni); jei taip – ar jiems buvo suteikta galimybė dalyvauti atrankoje į siūlomas pareigas; ar į siūlomas pareigas darbuotojas jau yra priimtas; jei taip – prašyta nurodyti jo amžių; dėl kokių priežasčių iš asmens, siekiančio užimti siūlomas administratoriaus pareigas, reikalaujama turėti anglų kalbos ir, pageidautina,

rusų kalbų žinių; kaip tai susiję su siūlomomis pareigomis; kas ir kieno nurodymu parengė ir išplatino darbo skelbimą. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

Tarnyboje 2018 m. rugpjūčio 3 d. buvo gautas Bendrovės 2018 m. rugpjūčio 2 d. raštas „Dėl informacijos pateikimo“. Rašte Bendrovės vadovas pažymi, kad Bendrovė veikia daugiau nei 19 metų ir per tą laiką yra turėjusi įvairaus amžiaus ir lyties administratorių. Pirmiau minėtas darbo skelbimas dėl administratoriaus pareigų yra bandomosios paslaugos pobūdžio, t. y., darbo skelbimų portale www.cvbankas.lt yra siūloma paslauga, kuri leidžia įkelti skelbimą, tačiau nesusimokėjus neleidžia peržiūrėti kandidatų asmens duomenų. Pilnos skelbimo versijos Bendrovė nepirko, todėl negavo nė vieno kandidato asmens duomenų bei nesulaukė nė vieno pretendento į darbo vietą. Siūloma darbo vieta yra laisva ir kandidatų yra ieškoma kitais būdais. Bendrovė jau 19 metų teikia paslaugas, didžioji jos klientų dalis yra turistai bei atlikėjai, kurie trumpesniam ar ilgesniam laikotarpiui atvyksta į Lietuvą iš viso pasaulio atlikti savo kūrinių. Dėl šių priežasčių tam tikrų užsienio kalbų žinojimas yra būtinas.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė, paskelbdama darbo skelbimą portale www.cvbankas.lt dėl administratoriaus pareigų, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų,

priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Konstatuotina, kad Europos Sąjungos institucijose įtvirtintas diskriminacijos draudimas ir dėl amžiaus pagrindo.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios,

etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamai Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas pateikė Bendrovės darbo skelbimą dėl administratoriaus pareigų, publikuotą portale www.cvbankas.lt, kuriame buvo nurodytas amžiaus reikalavimas (23–35 metai) ir kalbos reikalavimai (anglų kalba ir, pageidautina, rusų kalbos žinios). Bendrovės vadovas pabrėžė, kad skelbimas yra bandomojo pobūdžio, t. y., nepirkta pilna skelbimo versija, taigi Bendrovė negavo nė vieno kandidato duomenų, asmuo į siūlomas pareigas nėra priimtas. Bendrovė pabrėžė, kad veikia jau 19 metų ir yra turėjusi įvairaus amžiaus bei skirtingų lyčių administratorių.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus. Pažymėtina, kad vien diskriminuojančio darbo skelbimo paskelbimas jau yra laikomas lygių galimybių pažeidimu. Šiuo atveju darbo skelbime buvo nurodytas amžiaus pagrindas – prie reikalavimų nurodyta, kad kandidatų amžius turi būti nuo 23 iki 35 metų. Bendrovė nepaaiškino, kodėl tik tokio amžiaus asmenims siūlomas administratoriaus darbas. Toks konkretus amžiaus reikalavimus riboja galimybę kreiptis dėl galimybės kandidatuoti jaunesniems nei 23 metų ir vyresniems nei 35 metų asmenims. Šios asmenų grupės (jaunesni nei 23 metų ir vyresni nei 35 metų amžiaus asmenys) patenka į mažiau palankią padėtį, jie buvo tiesiogiai diskriminuojami amžiaus pagrindu – tokiomis pačiomis aplinkybėmis jiems buvo taikomos mažiau palankios sąlygos siekiant įsidarbinti.

Lygių galimybių įstatymo numatytais atvejais tiesioginė diskriminacija gali būti pateisinta. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi įstatymų nustatytos dėl pilietybės taikomos skirtingos teisės. Nagrinėjamu atveju situacija nėra susijusi su pilietybės pagrindu. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi atvejai, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra pagrįstas. Nagrinėjamu atveju darbo skelbimu yra siūlomos administratoriaus pareigos. Pagal darbo skelbimo turinį, šio darbo pobūdis yra: klubo personalo darbo organizavimas ir priežiūra; lankytojų pasitikimas, užsakymų priėmimas, informacijos suteikimas, bendravimas bei aptarnavimas; stresinių bei konfliktinių situacijų sprendimas; įmonės vykdomos darbo politikos vykdymo užtikrinimas; darbo laikas nuo 20 iki 6 valandos. Taip pat prie reikalavimų nurodoma,

kad reikalingos savybės yra komunikabilumas, universalumas, mobilumas, punctualumas, darbštumas. Vertinant darbo skelbime aprašytą darbo pobūdį, nėra pagrindo teigti, kad tokias darbo funkcijas galėtų atlikti tik asmenys, kurių amžius yra nuo 23 iki 35 metų, taigi, konstatuotina, kad šis amžiaus reikalavimas negali būti laikomas esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu. Be to, pabrėžtina, kad, remiantis Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 punkto nuostatomis, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi įstatymų numatyti apribojimai dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tyrimo metu nebuvo nustatyti įstatymai, kurie pateisintų amžiaus ribojimus asmenims, užimantiems administratoriaus pareigas.

Darbo skelbime prie reikalavimų skilties taip pat buvo nurodyta, kad reikalaujama anglų kalbos ir (pageidautina) rusų kalbos žinių. Laikinai einantis pareigas Bendrovės vadovas pabrėžė, kad didžioji dalis jų klientų yra turistai bei atlikėjai, kurie neilgam atvyksta atlikti savo kūrinių, taigi tam tikrų užsienio kalbų žinojimas yra būtinas. Pagal pirmiau minėtą darbo skelbime aprašomą administratoriaus darbo pobūdį (lankytojų pasitikimas, užsakymų priėmimas, informacijos teikimas, bendravimas bei aptarnavimas, stresinių ir konfliktinių situacijų sprendimas ir pan.) bei Bendrovės pateikiamas aplinkybes (didžioji dalis klientų yra turistai bei užsienio atlikėjai), manytina, kad užsienio kalbų žinios galėtų būti laikomos esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu, o tikslo (klientų aptarnavimo) siekiama tinkamomis ir proporcingomis priemonėmis – reikalaujama anglų kalbos žinių, pageidaujama, kad kandidatas mokėtų rusų kalbą, t. y., dažniausių užsienio kalbų, kurias vartoja klientai būdami Vilniuje, reikalavimas. Konstatuotina, kad kalbų reikalavimas darbo skelbime yra pagrįstas ir nepažeidžia Lygių galimybių įstatymo nuostatų, taigi pripažinti šią skundo tyrimo dalį nepagrįsta, nepasitvirtinus galimiems pažeidimams.

Darytina išvada, kad Bendrovė, portale www.cvbankas.lt paskelbdama darbo skelbimą dėl administratoriaus pareigų ir nurodydama amžiaus reikalavimą (nuo 23 iki 35 metų), nepagrįstai suteikė pirmenybę šios amžiaus grupės asmenims. Tokiais veiksmais Bendrovė amžiaus pagrindu tiesiogiai diskriminavo asmenis iki 23 metų ir nuo 35 metų, taigi pažeidė Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, t. y., padarė lygių galimybių pažeidimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti UAB „Oldtaunas“ dėl padaryto pažeidimo, t. y., diskriminuojančio amžiaus pagrindu darbo skelbimo paskelbimo.
2. Pripažinti tyrimo dalį dėl galimos diskriminacijos kalbos pagrindu nepagrįsta, nepasitvirtinus nurodytam pažeidimui.
3. Su sprendimu supažindinti UAB „Oldtaunas“ vadovą ir VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė